

Odlikovala sta se v tej igri zlasti gospod Taborský (Vladimir) in njegova soproga (Mara), a bili smo tudi z drugim objemom zadovoljni.

Razen navedenih so se uprizorile zadnji čas še sledeče drame: dne 28. oktobra in 1. novembra „Mlinar in njegova hči“, dne 11. novembra popoldne prvič v sezoni „Snegulčica in škratje“, dne 13. novembra tretjič „Elga“, ki se je, kakor je pokazalo polno gledališče, našemu občinstvu izredno priljubila.

B. Opera. Dne 3. novembra smo čuli prvič v našem gledališču veliko čarobno opero v petih dejanjih (7 slikah) „Ruslan in Ljudmila“, po besedilu Puškinove pesmi uglasbil M. J. Glinka, mogočno, težko delo, katerega strokovnjaška ocena sledi temu poročilu. Ponovila se je ta slovanska skladba doslej samo enkrat, in sicer 6. novembra.

Dne 11. novembra so peli drugič v sezoni „Trubadurja“, dne 15., 23. in 25. novembra pa „Rigoletta“.

Dr. Fr. Zbašnik.

Ruslan in Ljudmila, velika opera Mihajela Ivanoviča Glinke v 5 dejanjih. Čarovna narodna bajka je, kar uprizarja opera „Ruslan in Ljudmila“, bajka, ki jo je spesnil Puškin, in tej spesnitvi je povzeto besedilo operi. Junaški knez Ruslan, zaročenec vojvode Svetozarja hčere Ljudmile, in pa njegova tekmeča: varšavski knez Farlaf in hozarski knez Ratmir krenejo vsak svojo pot, da rešijo Ljudmilo ki jo je ugrabil in odnesel na svoj grad nepremagljivi pritlikavec Črnomor. Epizode s potovanja teh tekmecev nas dovedejo v špiljo dobrotnega čarovnika, rodod Finca, ki pokaže Ruslanu pot do Ljudmile, dalje v brlog hudobne čarovnice Naine, ki hoče biti Farlafu v pomoč ob pridobitvi Ljudmile, pa v čarovni grad odalisk, v katerem najde Ratmir Grozdano, ki mu naj nadomesti izgubljeno Ljudmilo. Na mrtvaškem polju dobi Ruslan meč, s katerim edinim je moči premagati Črnomora, ko je usmrtil orjaško glavo, ki varuje to čudesno orožje. V grad Črnomorov nas privede končno opera; tu najde Ruslan svojo Ljudmilo potem, ko je premagal Črnomora, vendar pa je Ljudmila začarana v spanje, iz katerega jo prebudi šele prstan, ki ga je izročil Ruslanu njegov zaščitnik, finski čarovnik.

Leta 1842. uglasbena, je dosegla Glinkova opera že čestito starost. Rusom sta Glinkovi dve operi: „Ruslan in Ljudmila“ in še starejša „Žizen za carja“ svetinji, s katerima se ponašajo; saj je Glinka, ki je bil ruski dvorni kapelnik in vodja operi, Rusom to, kar je Smetana Čehom, vzbuditelj narodne glasbe, ustvaritelj narodne opere, zložene v duhu ljudske popevke.) Uprizoritev Glinkove opere na slovenskem odru je ceniti kot priliko, ki nam kaže zgodovinsko delo, značilno v razvoju ruske glasbe; odpira nam pogled v rusko muzikalno literaturo, iz katere je nam znan, kar se tiče opere, le še modernejši Čajkovski v „Oněginu“ in „Pikovi dami“.

Vzgojen muzikalno v Berlinu pri nemških glasbenikih, javlja Glinka (rojen 1. aprila 1804. l. v Novospaskem gubernije Smolenske, umrl 15. februarja 1857. l. na potovanju v Berlinu) v svoji glasbi dokaj sledov svojih študij v Nemcih; že uvertura je v svoji živahni koncepciji ko nadahnjena od Haydna in je vpliv nemških klasikov lahko zasledovati pri Glinkovi tvorbi — učitelja je pač nelahko utajiti.

¹⁾ Trditev v posnetku opernega besedila, prirejenem za predstavo, da je namreč Glinka skladatelj himne „Bože carja hrani“, je pomotna; zložil jo je Aleksij Fedorovič Lwow (1833). V operi „Žizen za carja“ je najti le sorodno mogočen himnus „Slavsja, slavsja, svataja Rus“.

Izviren je pa Glinka v invenciji, v melodiki; v spevih in v ritmiki je pristno ruski. Ruska popevka s svojimi eksotičnimi primesmi bizantinskega, tatarskega in finskega izvora je našemu ušesu v mnogem tuja, nenavadna, recimo, nekonvencionalna in zato je pač Glinkova muzika za prvo manj pristopna nego glasba zahodnoevropskih skladateljev. Da ni Glinka takoj izprva umljiv v svojih melodijah, je kriva nemalo tudi zastarelost oblik, v katerih se kreta; obilo rabi Glinka še koloraturo, ta moderni neljubi način umetnega prikrojevanja speva, ob katerem ne uspeva preprostost narodna, ki ji pač ne prija za krilo umni rokoko, ko ljubi le prostost in neprisiljeno prisrčnost.

Velik in pozornost budeč je Glinka v glasbenem pojmovanju, v tvorjenju se javlja vsepovsod njegova umetniška narav. Brezkončna je iznajdljivost, s katero daje pravega izraza prizorom, ki si slede z zabavno raznoličnostjo v tej s slikovito romantiko pretkani bajki. Glinka zna biti epik, dober humorist, nežen lirik, mogočen dramatik, sploh epizodist, ki zavzame vsekdar pravo mesto. Ob enostavnih sredstvih vzbuja strah pri slavju zaročitve v prvem dejanju, ko ugrabi Čnom or Ljudmilo; simfoniški visok je v ariji Ruslanovi: „Polje, polje, kdo te je posejal z mrtvaškimi glavami“; prepričevalna melanholija mu rodi speve Ratmirove, vnemajoč je humor v prizoru Farlafovega obiska pri Naini ali v muziki grotesknega pohoda dvora pritlikavega Čnomora, energična sila vre v razjarjeni pripovedi Finca v prvi sliki II. dejanja; v tem karakteristike polnem spevu je ustvaril Glinka najznamenitejšo točko opere.

Predstava Glinkove opere, ki je bila sceniški kaj povoljna, ker ji je pri-skrbela uprava nove in učinkljive prospekte ter se je potrudila ob spretni režiji g. Ranka tudi v podrobnostih za dostojno uprizoritev čarovnega dejanja, je nudila po glasbeni strani nemalo preglavic, ki jih je kapelnik g. Benišek s krepko roko premagal tako, da je vzdržal uspeh na površju dostojne reprodukcije. Neoporečno dober je tenorist g. pl. Rezunov v vlogi čarovnika Finca; njemu, rojenemu Rusu, je težka ta partija prešla pač že preje v stadij virtuoznosti, h kateri mu pripomaga vzorno šolani zmagoviti njegov glas. Rutiniranega pevca in igralca se je izkazal režiser g. Ranek v svoji basovi vlogi Farlafa, hvaležna je bila naloga g. Betettu za polno zveneči in zdravi njegov baritonski bas, peti starčka Svetozarja. Baritonist g. Ouřednik je znal spraviti svoje speve kot junaški Ruslan spričo svojega muzikalnega znanja in glasovnih zmožnosti do uspešne veljave in tudi tenorist gosp. pl. Zach si je pridobil le simpatije ob predavanju speva proroškega pevca. Ljudmilo je pela z vso vnemo primadona gospa Skalova; koloratura njene partije ji ni pač dala popolno uspeti, zmožnosti odlične te pevke jo usposablja jo bolj za dramatične vloge. Novi članici letošnjega ensembela, gospodični Procházkova (sopran) in Reissova (alt), sta se vrlo potrudili za epizodni vlogi Gorislave, oziroma Ratmira. Obe nastopata to sezono prvo pot na gledališkem odru, diči ju obe lepota vestno izšolanih glasov: Procházkovo zvonek, koloraturo virtuožno obvladujoč sopran, Reissovo toplo zabarvan, globoko čuvstvenost izražajoč alt, ki budi pozornost in opravičuje nado, da dovede k uspehom. Zbor in orkester sta v vsem uzadovoljila.

Dr. Vladimir Foerster.